

มองผ่านการศึกษาภาคบังคับ

ถึงหลักอิสรภาพทางการศึกษา เพื่อคุณภาพชีวิตไทย

.....ระพี สาคริก

แม้ในสมัยโบราณขณะที่มีพระเจ้าแผ่นดินทรงไว้ซึ่งอำนาจสูงสุด ก็ยังมีการจารึกไว้ว่า "ใครใคร่ค้าช้างค้า ใครใคร่ค้าม้าค้า" สะท้อนถึงจิตสำนึกที่รู้ได้ถึงอิสรภาพซึ่งเป็นฐานกำหนดคุณภาพชีวิตมนุษย์ที่แท้จริง และในเมื่อธรรมชาติกำหนดให้เราเกิดมาบนพื้นดินไทย หลักนี้ย่อมกำหนดกติกาให้แก่แต่ละคน มุ่งวิถีชีวิตสู่ความเป็นไท และมีคุณสมบัติเป็นไทยที่แท้จริง โดยไม่ต้องโฆษณาด้วยปากว่า "เราจะนิยมไทย" แต่กระทำไม่ได้

ชีวิตมนุษย์ที่เกิดมา ยิ่งก้าวมาสู่ความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นเพียงใด นิสัยการรู้จักบทพวทที่ เป็นฐานชีวิตควรมีเข้มข้นภายในรากฐานจิตใจมากขึ้นเป็นลำดับ ใคร่ขอชี้แนะให้บทพวทในประเพณีที่กล่าวแล้วเล็กน้อยว่า การถูกบุกรุกทำลายรากฐานที่แท้จริงโดยกระแสอิทธิพลอำนาจซึ่งแฝงมาในรูปวิถีจากวัฒนธรรมต่างชาติต่างท้องถิ่นทางภูมิศาสตร์ ตามที่ใ้ปรากฏชัดเจนในประวัติศาสตร์ชาติไทย ใ้ส่งผลกระทบต่อ ทำให้การศึกษาไทยต้องหลุดจากรากฐานแท้ของตนเองมากขึ้น

เราจึงสังเกตพบว่า คนไทยในยุคปัจจุบันมักมองปัญหาต่าง ๆ อย่างเน้นอยู่กับค่านิยม เป็นนิสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เห็นได้เด่นชัดจากกลุ่มบุคคลผู้นิยมมุ่งวิถีชีวิต เข้าสู่การครองอำนาจ ทั้งนี้เนื่องจากภายในรากฐานตนเองของคนกลุ่มนี้ ถูกอิทธิพลวิถีครอบงำไว้แล้ว ทำให้เชื่อว่าอำนาจ เท่านั้นที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ และเมื่อได้เข้าไปสัมผัสภายในคงอำนาจ อิทธิพลบรรยากาศก็ยิ่งครอบงำหนักมากยิ่งขึ้น

โดยหลักธรรมชาติ ภายใ้จิตสำนึกของบุคคลในกลุ่มดังกล่าวมักรู้สึกว่าการศึกษาคือสิ่งซึ่งหาใ้จากในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ซึ่งจริง ๆ แล้วสถานที่ดังกล่าวก็คือรูปแบบซึ่งประคิมฐคิคค้นขึ้นมาโดยคนเพื่อใ้เป็นเครื่องมือประกอบการจัดการ แต่กลับมองไม่เห็นว่พื้นฐานความเป็นมาจริง ๆ ของชีวิตและเชื่อสายคน ซึ่งเขาแต่ละคนผูกพันอยู่กับครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่ เป็นผู้นำทั้งในค่านิยม สืบทอดวัฒนธรรมและงานอาชีพ ซึ่งหลักกรรมมีกระแสสืบเนื่องมาจากบรรพบุรุษจนมาถึงพ่อแม่และตัวเขา เองนั้น คือรากฐานที่แท้จริงของการศึกษา ซึ่งอำนาจเห็นบุคคลและสังคมควรอย่างยิ่งที่พึงใ้ความสำคัญและการเคารพ เพื่อใ้โอกาสในการพัฒนาและสืบทอดต่อไปบนรากฐานตนเองอย่างอิสระ

แต่ในยุคปัจจุบัน การค้นหาใ้เป็นเช่นนั้นไม่ ดังจะพบพฤติกรรมที่สารภาพตัวเองโดยปริยายจากการคิดการกระทำของบุคคลหลายคนในกลุ่มนิยมอำนาจวิถีซึ่งสะท้อนออกมาว่า ต้องเอาเด็กเข้าโรงเรียนเพื่อรับการศึกษาคือชีวิตที่ดีขึ้น ไม่เช่นนั้นแล้วมันก็จะเอาแต่ช่วยพ่อแม่ทำนาทำไร่ซึ่งเป็นการสูญเสีย

จึงเกิดคำถามตามมาว่า เพราะมองไม่เห็นความสำคัญถึงรากฐานการศึกษาที่แท้จริงใช่หรือไม่ จึงใ้แสดงออกอย่างขาดการเคารพในรากฐานวัฒนธรรมที่แท้จริงของชีวิตคนท้องถิ่น โดยที่พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการไม่ให้โอกาสรากฐานการศึกษาของเขาทั้งหลายซึ่งเป็นเรื่องที่อิสระและเป็นของแท้ใ้มีการเจริญขึ้นมาได้ เพราะการยึดติดอำนาจทำให้คนรู้สึกเสมือนว่า มนุษย์ทุกคนที่เกิดมา จะต้องเหมือนกันหมด

พฤติกรรมที่สารภาพแนวความคิดซึ่งสวนทิศทางกับหลักความจริงของคนในกลุ่มนี้อีกประการหนึ่งก็คือ มีการ
กล่าวหาว่าชาวไร่ชาวนาว่าไม่รู้จักรักไรรักนา เอาแต่ละทิ้งถิ่นฐานอพยพเข้ากรุง ซึ่งจริง ๆ แล้วสะท้อนภาพของ
ความสับสนที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลกลุ่มนี้ ทั้ง ๆ ที่ตนเองสร้างปัญหาไว้ให้ส่งผลกระทบ ทำให้เกิด
ผลดังกล่าว การกล่าวเช่นนั้นก็คือการค่าตนเองอย่างไม่รู้สึกรู้ตัว

บางคนในกลุ่มเดียวกันก็กล่าวอ้างว่า การที่พ่อแม่เอาเด็กไปทำอะไรทำนา เป็นเรื่องไม่ถูกต้องเพราะ
เป็นการใช้แรงงานเด็ก ความคิดเช่นนั้นเกิดจากจิตหยาบ ไม่สามารถแยกแยะประเด็นซึ่งมีเงื่อนไขผูกพัน
ซึ่งลึกและละเอียดกว่า

ความจริงแล้ว การใช้งานเด็กมีประเด็นเงื่อนไขอยู่สองประการที่ควรพิจารณา ในกรณีที่พ่อแม่ใช้
งานลูกให้ช่วยทำงานไม่ว่าจะเป็นงานบ้านหรืองานอาชีพ หากเป็นงานซึ่งอยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่สืบทอดกัน
มาชั่วบรรพบุรุษ ถือเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่จะต้องมิจิตสำนึกรับผิดชอบสืบทอดมาให้แก่ลูกหลาน หาใช่การ
คิดและมองปัญหาแบบลอกเลียนคนต่างชาติต่างภาษาไม่

นอกจากนั้นโดยหลักการการศึกษาที่ดีเป็นพื้นฐาน การทำงานด้วยกาย เป็นวิถีทางสำคัญที่มีผลต่อการ
ศึกษาสูงส่งความลุ่มลึกในค่านิยมให้รู้สัจธรรม หาใช่การใช้งานเด็กเพียงเพื่อให้ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นใครก็ไม่รู้
แต่มาใช้โอกาสเอาเด็กเป็นเครื่องมือกอบโกยผลประโยชน์เพื่อตนเองไม่

ในสภาพการณ์ของสังคมเช่นนี้ กลุ่มบุคคลผู้เข้าไปอยู่ในอำนาจการบริหารโดยทั่ว ๆ ไป ประการ
แรกมักมีลักษณะนิยมอำนาจและวัตถุ ประการที่สอง ในยุคสมัยที่นานพันมาซึ่งพอเห็นได้ และจะเห็นชัด
ยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลในกลุ่มที่เข้าร่วมเป็นรัฐบาล ไม่สะท้อนภาพให้เห็นว่ารู้เรื่องการศึกษาให้
มีใจใฝ่บ้าง

แม้กลุ่มบุคคลซึ่งชีวิตผ่านการฝึกอบรม เรื่องการศึกษามาจากโรงเรียนและมหาวิทยาลัยแล้วจำนวน
ไม่น้อยที่เข้ามาทำงานอยู่ในระบบการจัดการศึกษาที่เป็นทางการ สิ่งที่แสดงออกมักสะท้อนภาพตนเอง
ให้เห็นว่ายังมีคติอยู่กับเปลือกนอกของการศึกษามากบ้างน้อยบ้าง แต่มากหรือน้อยก็เป็นเพียงคำเปลว
หาใช่เหตุผลที่ชวนให้เกิดความหวังอะไรมากนัก

โดยหลักความจริงที่ควรจะเป็น ไม่ว่าจะงานใดก็ตามก็มีการศึกษาเป็นพื้นฐานทั้งสิ้น ดังนั้นบุคคลผู้เข้า
ไปถืออำนาจจัดการทุกเรื่อง หากมีความรู้ความสามารถจริง ๆ จำเป็นต้องมีรากฐานรู้การศึกษาลึกซึ่งอยู่
ในจิตสำนึก เพื่อการคิดการกระทำไม่ว่าเรื่องใด จะไม่ส่งผลสะท้อนกลับมาทำลายคุณภาพชีวิตคนโดยที่
ตนเองรู้เท่าไม่ถึงการณ์

บางคนอาจคิดว่า ถ้าเช่นนั้นผู้บริหารงานเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การแพทย์ แม้การ
ทหาร ก็คงต้องพูดเรื่องการศึกษาด้วย ความคิดลักษณะนี้เกิดจากการยึดคติเปลือกการศึกษาด้วย ทำให้
คิดว่า คนที่รู้การศึกษาจะต้องพูดเรื่องการศึกษาที่มีรูปแบบและปรากฏออกมาตรง ๆ ความจริงแล้วผู้รู้
การศึกษาได้ถึงรากฐาน ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับงานอะไรก็ตาม ตนเองจะสามารถมองงานนั้นได้ถึงชีวิตคน
ซึ่งมีเหตุและผลสัมพันธ์อยู่กับงานนั้น ยิ่งเป็นงานบริหารการศึกษาโดยตรงด้วย น่าจะสะท้อนภาพให้ถือ
เป็นแม่แบบที่ดี และเป็นที่พึ่งแก่งานอื่น ๆ ได้ หาใช่มีความหวังดี แต่คิดและปฏิบัติที่ไร กลับทำใหม่มอง
เห็นผลสะท้อนที่ทำลายคุณภาพชีวิตคนไม่

อนึ่งหากไม่นอนหลับพักผ่อน แต่สนใจคิดพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันกันสักเล็กน้อย น่าจะพบว่า บุคคลผู้สะท้อนความสำเร็จในชีวิตและผลงานที่เกิดจากทั้งประสิทธิภาพและความสามารถในตนเองจนเป็นที่ยอมรับกันทั่ว ๆ ไปในสังคม เท่าที่พบเห็นได้ในสังคมนั้นก็ไม่น้อย เราน่าจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะของบุคคลที่เกิดได้มีไค้อย่างอิสระโดยที่ไม่ได้ผูกพันอยู่กับระดับชั้นเรียน ระดับปริญญา หรือสาขาวิชานั้นสาขาวิชานั้นแต่ประการใด

สะท้อนให้เห็นว่าภาวะจิตใจคนมีรากฐานเป็นของตัวเองอย่างอิสระ บุคคลอื่นผู้อยู่นอกรากฐาน เขาทั้งหลายและมีโอกาสถืออำนาจ จึงไม่ควรนำเอาอำนาจมาใช้ในทางที่ส่งผลทำลายคุณค่าชีวิตคน โดยเข้าใจเอาเองว่าเป็นผลดี จริง ๆ แล้วความเชื่อของคนคิดผู้ถืออำนาจนั้นแหละที่ปรากฏรากฐานตนเองนำเอาสิ่งนั้นสิ่งนี้มาผูกติดกันไว้ หรือขาดอิสระภาพ ส่งผลทำให้เขาวงกตที่ยังเขาวงกว่าและมีโอกาสน้อยกว่าต้องรับเคราะห์กรรม เพราะผู้ใหญ่อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

ยังคงจำกันได้คือว่า เมื่อไม่ เกิน 2 ปีที่ผ่านมา ได้มีกระแสความพยายาม เกิดขึ้นจากบุคคลในกลุ่มอำนาจ ต้องการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปีออกไป เป็น 9 ปี หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ พยายามให้ชีวิตคนที่ยังเขาวงกตและมีจิตใจ เบียดเบียนบีบคั้นจนอกใจกว้าง ตกอยู่ในสภาวะยึดติดกฎวัตร ซึ่งเป็นส่วนปลายของโครงสร้างสังคมมากขึ้น แต่เมื่อมีกระแสคัดค้านจากอีกด้านหนึ่งซึ่ง เชื่อว่ามีรากฐานอิสระกว่าที่สะท้อน เหตุผลสู่ ประชาชน เก่งซัดมาก ความคิดที่จะกระทำจริงถูกเก็บไว้

แต่ก็มีใช่ เป็นสิ่งน่า เชื่อได้ว่า ฝ่ายเสนอความคิดที่ต้องการกระทำจะ เข้าใจได้ลึกซึ้ง ถ้าเช่นนั้น ก็มีอีกเหตุผลหนึ่ง นั่นคือการเกรงประชาชน เนื่องจาก เป็นแรงสำคัญกำหนดให้ฝ่ายตนอยู่ไค้หรือไม่ไค้ในการครองอำนาจ

เนื่องจากเรื่องราวดังกล่าวผ่านพ้นมาได้ไม่ เกิน 2 ปีก็เกิดขึ้นอีก และไม่เพียงปรากฏกระแสออกมาเท่านั้น หากยังออกมาอย่างกะทันหันซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลถืออำนาจ สูงสุดใช้โอกาสที่ตัดสินใจไปแล้วถึงกระนั้นก็ยังสะท้อนภาพความรู้สึกดัง เลใจ โดยอนุมัติมี เงื่อนไขกำหนดให้โรงเรียนจำนวนหนึ่งทดลองดำเนินการไปก่อน

อีก ประเด็นหนึ่งซึ่งแน่นอนที่สุด โรงเรียนที่ถูกกำหนดให้ทดลองแต่ละแห่งย่อมได้รับงบประมาณผูกพันคึกคักมากด้วย อาจ เป็นปริมาณซึ่งน่าพึงพอใจสำหรับการนำไปใช้ เพื่อโอกาสซึ่งสมบูรณ์วิเศษ หากบุคคลผู้บริหารและพรรคพวกมีพื้นฐานความรู้สึกรู้สึกถึงความสำคัญแก่วิเศษและ เงิน เนื้อชีวิตคนไทยทุกคน ๆ

คำถามที่เกิดขึ้นในใจผู้เขียนซึ่งใคร่หยาบมากกล่าวในชุดแรกก็คือ "ผู้ใหญ่กำลัง เล่นอะไรกันอยู่ โดยใช้ชีวิต เด็กซึ่งค่อนข้างบริสุทธิ์และกำลัง เริ่มต้นชีวิตแสวงหาวิถีทางสู่การศึกษาที่แท้จริง เป็น เค็ม หัน ซึ่งโดยสังขรณ์แล้ว ชีวิต เขาทั้งหลาย ชรรษชาติไค้ปากไว้กับภูมิปัญญาและความรับผิดชอบของผู้ใหญ่ผู้มีโอกาสและอำนาจ เห็นอกว่าด้วยประการทั้งปวง"

กับอีกคำถามหนึ่งซึ่งคึกคักมากก็คือ "ชีวิต เด็กไทยกำลังตกอยู่ในสภาพ เป็น เครื่องมือทดลองของผู้ใหญ่ซึ่งในรากฐานตนเองกำลังดิ้นรน ไม่สามารถรู้ไค้ลึกซึ้งถึงรากฐานการศึกษาที่แท้จริงใช่หรือไม่"

พลันก็มี พฤติกรรมสารภาพความจริง ปรากฏออกมาจากมุมหนึ่ง เมื่อมีการ เสวนาปัญหาการศึกษา

ไม่นานมานี้ เมื่อที่ประชุมวิทยากรประเด็นการขยายการศึกษาภาคบังคับซึ่งกำลังเป็นที่สนใจกันอยู่ขึ้นมาพิจารณา จากปากบุคคลผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนหนึ่งซึ่งถูกมอบให้ทดลอง กล่าวออกมาจากใจจริงว่า "ครู ในท้องถิ่นซึ่งโรงเรียนผมตั้งอยู่ ก็มีโรงงานเกิดขึ้นมากมายและยังจะ เกิดต่อไปอีก ผมขอสนับสนุนการขยายการศึกษาภาคบังคับครั้งนี้เต็มที่ เพราะ เด็กของผมจะได้มีโอกาส เข้าทำงานในโรงงานเหล่านี้"

นี่คือการกล่าวที่แฝงไว้ด้วยคำทอบอย่างชัดเจนว่า เป้าหมายการศึกษาที่กลุ่มคนผู้นิยมให้ขยายภาคบังคับต้องการก็คือ ผลิคนออกไป เป็นทาสรับใช้โรงงานซึ่งมีกลุ่มคนผู้กุมอำนาจ เงินและวัตถุไว้เหนือกว่า เป็นเจ้าของ และอิทธิพลเบื้องหลังโรงงานต่าง ๆ บนดินแดนดินนี้ เป็นของไทยเองหรือของใครอื่น เราย่อมรู้จักกันอยู่แล้ว คงมีคำถามติความมาว่า คนไทยกลุ่มไหนเล่า ที่เป็นเครื่องมือให้ชนต่างชาติต่างถิ่น เข้ามาซื้อสิทธิทั้งระบบซึ่งควร เป็นของไทยเอง แม่นดินแดนดิน

อีกคำถามหนึ่งที่ติความมาและ เน้นประเด็นการศึกษาก็คือ เราหวัง เพียงแค่ให้ชีวิตไทยจบการศึกษาแล้วออกไปหาเงินได้ แม่ต้องตก เป็นทาสบุคคลอื่นและ เลยไปถึงชนชาติอื่นด้วยกระนั้นหรือ หรือต้องการให้ ผู้ผ่านระบบการศึกษามาแล้ว มีอิสระภาพ เสรีภาพ และจิตสำนึกในหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นและงานอาชีพ ซึ่งควรอยู่บนฐานแท้ของเราเองได้อย่างมั่นคง และ เพื่อความเป็นมนุษย์ที่ควรแก่การภูมิใจได้อย่างแท้จริง

อาจมีบางคนย้อนถามว่า ถ้าไม่เห็นด้วยกับการใช้อำนาจบังคับ ก็ขอให้บอกมาว่าควรหาทางออกอย่างไร ซึ่งความจริงแล้ว บนฐานหลักการเดียวกัน ถ้าสามารถมองหวนกลับทิศทางได้น่าจะ เห็นคำทอบได้เองคือ เด็กซึ่งตนตั้งใจให้อ่านบังคับและพ่อแม่เด็กนั้นแหละ ที่ควรใ้อิสระในการหาคำทอบด้วยตัวเขาเอง แม้ผู้เขียนเรื่องนี้หรือใครอื่น หากสามารถรู้ได้ถึงสังขรณ์ซึ่งเป็นพื้นฐานชีวิตของแต่ละคน คงไม่คิดบังอาจล่วงละเมิดสิทธิ ครอบงำอำนาจเข้าไปหาคำทอบให้เขาเสียเอง

อีกกรณีหนึ่ง ได้มีบุคคลผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายการศึกษาของประเทศ ซึ่งตนเองได้ผ่านการ เรียนเรื่องการศึกษาไว้ในระดับสูง และผ่านงานในด้านการจัดการศึกษาในระบบที่เป็นทางการมานานมาก กล่าวสนับสนุนการขยายการศึกษาภาคบังคับครั้งนี้ว่า เราต้องเอาเด็กเป็นตัวตั้ง แล้วก็มีกรยกตัวอย่าง เน้นไปยังเด็กในสลัมและ เด็กข้างถนนที่ไร้พ่อแม่ว่า น่าสงสาร ควรจะได้มีโอกาสเรียนหนังสือ

ความคิดเห็นดังกล่าว สามารถวิเคราะห์ได้หลายประเด็นโดยหลักการ ประเด็นแรกก็คือ การให้อำนาจบังคับหาไข่มุกเอาเด็กเป็นตัวตั้งไม่ แต่กลับเป็นการเอาผู้ใหญ่เป็นตัวตั้ง เพราะผู้ใหญ่ให้อ่านบังคับเด็ก โดยที่ผู้ใหญ่เองก็มีไข่มุกมีรากฐาน เกี่ยวพันกับเด็กด้วย

ประการที่สอง การนำเอาประเด็นซึ่งมีกรอบของชีวิตข้างถนนและชีวิตในสลัมมา เป็นตัวกำหนดการพิจารณาเด็กทั้งชาติ หาใช้สิ่งซึ่งสอดคล้องกันกับหลักการพื้นฐานและ สิ่งซึ่งเป็น เหตุ เป็นผลที่แท้จริงไม่ และ เด็กจริงจึงตั้งกล่าว เป็นผลสืบ เนื่องมาจากกรอบครวัจจรจัด ความมองที่ปัญหาซึ่งทำให้คนละทิ้งถิ่นฐานมากกว่าการมองเพียงที่ระบบทางการในการจัดการศึกษา

หากพิจารณาศึกษาวิเคราะห์การ เปลี่ยนแปลง ในประเทศซึ่งมีโอกาสและฐานะ เหนือกว่า ที่เจริญก้าวหน้าทางวัตถุมาก่อนโดยไม่มอง เพียงภาพผิวจะพบว่า ช่วงเวลาที่เขาได้รับระดับการศึกษาภาคบังคับ

ให้สูงขึ้น เป็นช่วงซึ่งมั่นใจได้แล้วว่า พื้นฐานคนทั่วไปในท้องถิ่นมีความพร้อมแล้วด้วยประการทั้งปวง นับตั้งแต่มีพื้นฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อิสระ มีการกระจายการศึกษา การสาธารณสุข และรายได้จากงานอาชีพ กว้างขวาง เป็นที่พอใจและมั่นใจได้ และมีอิสรภาพในด้านการเมืองการปกครองตนเอง การขยายการศึกษาภาคบังคับจึงมีลักษณะที่ เป็นการปรับปรุงเครื่องมือให้สามารถนำไปใช้งานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เท่านั้น

แต่ในระเทศที่คอยความคิดเช่นเรา กลับนำเอาอำนาจบังคับ มาใช้แก้ปัญหาในระดับพื้นฐาน ในขณะที่รากฐานชีวิตคนท้องถิ่นยังขาดอิสรภาพ โดยที่ฝ่ายถืออำนาจหลงคิดไปว่า การใช้วิธีการนำอำนาจบังคับ มาใช้ จะสามารถช่วยแก้ปัญหาได้ ซึ่งจริง ๆ แล้ว เมื่อความคิดกลับทิศทางกับสังขรณ์ การผลักดันส่งผล ทำลายคุณค่าชีวิตที่แท้จริงหนักมากยิ่งขึ้นไปอีก เนื่องจากมีผลจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการพัฒนาชีวิตและรากฐานการศึกษาที่อยู่ในตนเองของแต่ละคน เพราะมีการยึดเยี่ยคของเผด็จการ ลมเข้าไปไว้ในไส้ในของคนในชุมชนท้องถิ่น

ทำให้รู้สึกว่ ในระเทศที่คอยพัฒนาหรือระเทศที่คนตกอยู่ในสภาพคอยความคิด เนื่องจากถูกครอบงำโดยอิทธิพลวัฒนธรรม เทคโนโลยีนิยม ซึ่งมีพื้นฐานการ เปลี่ยนแปลงสืบ เนื่องมาจากรากฐานที่อยู่ในต่างถิ่น นั้น ความคิดคนโดยทั่วไป ยิ่งในกลุ่มบุคคลซึ่ง เข้าไปอยู่ในบรรยากาศวิฤตและอำนาจมากเพียงใด จะมีลักษณะที่สะท้อนออกมาให้เห็นได้เด่นชัดมากขึ้น ทำให้รากฐานซึ่งควรมุ่งทิศทางลงสู่พื้นดินที่มีความเป็นไทยด้วยประการทั้งปวง เป็นเงื่อนโซ่ กลับมุ่งชี้ขึ้นสู่ท้องฟ้า เป็นสังขรณ์

ขอทบทวนว่า ทุกชีวิตและทุกสิ่งที่มีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ภายในกระแสธรรมชาติ ต่างก็มีฐานแท้อยู่ที่ตนเอง การเคารพในสิทธิ และการให้โอกาสแก่เพื่อนมนุษย์ที่จะมี เสรีภาพ บนฐานการศึกษาที่แท้จริงของแต่ละคน และการมีอำนาจไว้ เพื่อใช้คุ้มครองให้ความเป็นธรรมแก่ชีวิตที่คอยโอกาส หากเป็นไปด้วยความจริงใจ โดยที่มีใจจริง เป็นพื้นฐาน บ่มทำให้การศึกษา เพื่อพึ่งพาตนเองสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ด้วยตัวเอง.